

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יבמות

דפים ח - טו, פרשת בראשית תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

דף ח

- *ערוה ביבום. *ערוה בלא מצוה. *מח' רבי ורבנן. *מהלך הסוגיות.
- א. ערוה שנפלה ליבום אסורה דילפינן מאחות אשה, ומקשינן מ"ט לא ילפינן דתתיבם כמו דערות אשת אח הותרה. ותרצינן 1. מקישים לחומרא ולא לקולא. 2. ילפינן תרי איסורי מתרי ולא מחד איסורא. 3. ערוה לא צריכא קרא כיון שאין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת, וקרא דאחות אשה איצטריך לצרה או להתיר צרה שלא במקום מצוה.
- ב. מ"ט לא ילפינן מאשת אח להתיר ערוה שלא במקום מצוה 1. ק"ו דבמקום מצוה אסירא, ודחי צרה תוכיח. 2. בחייה כל שבחייה, ודחי דאיצטריך לאחר מיתה. 3. כתיב לצרור דאתי לאסור תרוייהו במקום מצוה, וכתיב ערותה דמשמע דחדא שריא וזהו שלא במקום מצוה, וליכא למימר איפוך דא"כ קרא דעליה מיותר, ואין לומר צרת ערוה ואין לומר דעליה אתי להתירא דא"כ לא משכחת חדא להתירא וחדא לאיסורא.
- ג. מח' רבי ורבנן בדרשות הפסוקים 1. לצרור, לרבי לפטור אחות זקוקה אף מחליצה וכו"ש, ולרבנן לפטור צרת ערוה מחליצה ויבום. 2. ולקחה, לרבי לפטור צרת ערוה, ולרבנן דיכול לגרש את יבמתו בגט ולהחזירה, ורבי יליף שנאמר לאשה. 3. ויבמה, לרבי למימר דצרה שלא במקום מצוה שריא, ולרבנן למימר דמיבם בעל כרחה, ורבי יליף שנאמר יבמה יבא עליה. 4. גז"ש עליה מאחות אשה, לרבנן אתי לאסור ערוה במקום מצוה, צבור בע"ז מואם נפש ובשאר מצוות בגז"ש לעיני ולרבי ורבי יליף מעליה דפר העלם דבר של צבור בא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, ויליף כהן משיח מלאשמת העם, יחיד ונשיא בגז"ש מצות ובע"ז צבור בגז"ש לעיני ויחיד נשיא ומשיח מואם נפש אחת. 5. תורה אחת, לרבנן להקיש לע"ז דהוי דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, ולרבי אתי לרבים שעבדו ע"ז בשוגג דקרבותיהם אינם שונים משל יחיד, וההו"א שיביאו פר לחטאת ושעיר לעולה או שהיו כדין צריך ואין לו תקנה.
- ד. מהלך והשתלשלות הסוגיות מתחילת הפרק 1. מנא ידעינן שערוה פוטר את צרתה. 2. סוגיית סמוכין. 3. מנין שעשה דוחה ל"ת, ומייתי סמוכין בשעטנז. 4. סוגיית ציצית וכלאים. 5. היכן מצינו דעשה דוחה ל"ת שיש בו כרת דמש"ה איצטריך עליה. 6. נילף מאשת אח להתיר בערוה. 7. הלימוד לרבי לפטור צרה וערוה. 8. דרשות הפסוקים בקרבנות חטאת.

*עריות דלוי ורבי. *פלוגתא במשנתנו. *האסורה לזה ואחותה.

א. לוי רצה למנות ט"ז עריות ולהוסיף אמו אנוסת אביו, ואמרינן מ"ט רבי דחהו ואמר כמדומה שאין לו מח בקדקדו 1. בפלוגתא לא קמיירי. 2. אחותו שהיא יבמתו משכחת רק באחיות, והאסורה לזה מותרת לזה משכחת רק בנכריות ולא בחד. 3. מתני' אתיא כרבי יהודה דאוסר אף אנוסת אביו, דלקמן גבי שש עריות מונה את אמו ואשת אביו וקאמר דאסירי לאחים, ולא קמיירי באי עבר.

ב. רבי קאמר ללוי דמשנתנו לא איירי בפלוגתא, והקושיות 1. איסור מצוה וקדושה פליגי, מיהו אינו בפרקין. 2. ב"ש מתירין הצרות לאחים, אמרינן דבמקום ב"ה אינה משנה. 3. אשת אחיו שלא היה בעולמו, בנולד ולבסוף יבם דלמסקנא בהא לא פליג ר"ש. 4. בכולן אני קורא האסורה לזה מותרת לזה, רבי לא ס"ל להני כללי.

ג. בכל העריות במשנתנו אני קורא אסורה לזה מותרת לזה ואחותה שהיא יבמתה, היכן איירי 1. לר"י מחמתו ואילך, דבתו משכחת רק מאונסין. 2. לאביי אף בתו, דאי בעיא מהנישואין הוי. 3. לרב ספרא אף אשת אחיו שלא היה בעולמו, ומשכחת לר"ש במת ונולד ליבם.

*דעת לוי. *איסור החולצה והברייתא.

א. דעת לוי בעריות דמשנתנו 1. לוי גריס ט"ז עריות ומוסיף אמו אנוסת אביו ואם עבר ונשאה אוסרת צרתה, ולרבי דאי לא אמרינן. 2. במקרה שאדם אנס את כלתו והוליד בן יוצא שאם נופלת ליבום לפני בנה ופוסרת צרתה, ולרבי איירי באחות דהיתירא. 3. ללוי אין להוסיף ג"כ החולץ ליבמתו וחזר וקדשה, לר"ל לפי שאינה בערת צרה, ולרבי יוחנן דקסבר שחייבי לאוין הוו בני חליצה ויבום.

ב. לריש לקיש הצרה לחולץ והאחין לחלוצה בכרת דרק איהו קאי בלא יבנה, ולרבי יוחנן איכא רק עשה וליכא כרת כיון כלל דהחולץ שליח האחין והחלוצה שליחת הצרה. ומייתי הברייתא שחלוצה שנתקדשה לחולץ צריכה חליצה ובנתקדשה לאחד מהאחין אינו כלום 1. סיפא כר"ע דאין קדושין תופסין בחייבי לאוין, ונדחה דא"כ לימא דברי ר"ע. 2. לר"ל כולה כר"ש ובעיא חליצה מאחים שיולדו אבל אם קידשה אחד מהקיימים פטורה. 3. לרבי יוחנן כולה כרבנן, צריכה חליצה מהאחים הקיימים, ואם קדשה אחד מהנולדים אינו כלום.

*אחרי שהוטמאה. *צרת מחזיר גרושתו. *סוגי הצרות. *עיבור קטנה. *דיחוי הצרות.

א. דרשת קרא אחרי אשר הוטמאה 1. לר"י בן כיפר אתי למימר שמותר להחזיר גרושתו לאחר שנתארסה דאיכא הויה בלא אישות, ורבנן אסרי. 2. לרבנן אתי לאסור סוטה שנסתרה, להו"א ש"מ דאף בספק נחשבת טמאה ודחינן דאיירי שנבעלה ואתי לחייב בל"ת, ולריב"כ אפילו בזנאי ליכא לאו דהויה אישות בלא הויה.

ב. האיבעיא בערת מחזיר גרושתו משנישאת, לל"ק לריב"כ פשיטא דאסורה דהלאו נאמר בה והבעיא לרבנן אי אין מקרא יוצא מידי פשוטו או דאיעקר, ולל"ב לרבנן ודאי איעקר ושרי והבעיא לריב"כ האם רק בניה אינם תועבה או שגם צרתה. והראיות 1. נפלו לפניו כשרה ופסולה מייבם לכשירה, מאי לאו פסולה לו דהיינו מחזיר גרושתו ש"מ דמיבם את צרתה, ודחי פסולה לעלמא ומשום לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם. 2. אמרינן דהיא וצרתה חולצת, ודחי תריץ

היא חולצת וצרתה אף מתיבמת.

ג. סוגי הצרות ודינם 1. לרב צרת סוטה שנסתרה אסורה כיון דבסוטה כתיבא טומאה לכן הויא כעריות. 2. במחזיר גרושתו משנישאת, לל"ק בעי בצרתה אי אלים ק"ץ למידחי צרה אבל היא פשיטא דאסורה שהרי נאסרה במותר לה, או דצרתה שרי כיון דלא אלים ק"ץ לאסור והבעיא בה האם אלים ק"ץ במקום מצוה. 3. מיאנה ביבם מותרת לאחים וכ"ש צרתה, והצרה ליבם פליגי אי אסורה משום גזירת צרת בתו ממאנת דמשעת נפילה נראית כצרת בתו, ולכן הממאנת ביבם אסורה לאביו דנראית כלתו. 4. צרת איילונית, בהכיר בה אסורה וא"צ חליצה שנא' אשר תלד ויש חולקין דמותרת, ואם לא הכיר הוי מקח טעות וצרתה מותרת, ולהלכה שריא אפילו צרת בתו איילונית וכן מותרות צרת ממאנת וצרת מחזיר גרושתו.

ד. עיבור בקטנה 1. לר"מ קטנה משמשת במוך שמא תתעבר ותמות וכן מעוברת ומניקה, ולרבנן משמשת כדרכה ושומר פתאים ה'. 2. אמרינן דקטנה יכולה להתעבר וקשיא דאמרינן במשנתנו שא"א לומר שחמותו ממאנת, ותירץ להו"א דאם תתעבר תמות ודחי שהסיבה משום שילדו, ולמסקנא משום דבנים כסימנים או עדיפי מסימנים או אין בנים בלא סימנים.

ה. דיני צרת ערוה 1. איסור צרת צרה ילפינן מלצרור למיסר צרות הרבה או דהוי סברא משום שהצרה עומדת במקום הערוה. 2. כנס ולבסוף גירש דלא היתה צרת ערוה בשעת הנפילה משמע הכא דשרי ולקמן משמע דאסור, לרבי ירמיה תברא ופליגי האם המיתה מפלת ושרי או נישואין הראשונים מפילין ואסור, ולרבא הוי חד תנא ושרי וקתני זו וא"צ לומר זו. 3. בתו שיכולה למאן לא מהני שתמאן ביבם בכדי שצרתה תתייבם, דאתי כמ"ד אין ממאנת לזיקתו, או דמשעת נפילה נראית כצרת בתו.

פדף יג

*עריות חמורות. *מח' ב"ש וב"ה.

א. שש עריות חמורות בכך שאחיו מאביו אינו יכול לקדשן ולכן צרותיהן מותרות 1. אמו. 2. אשת אביו. 3. אחות אביו. 4. אחותו מאביו. 5. אשת אחי אביו. 6. אשת אחיו מאביו.

ב. צרת ערוה ב"ש שרו לאחין, ואם חלצו הצרות ב"ה מכשירין אותן לכהונה, ואם נתייבמו לב"ה ילדיהם הוו ממזרים. וטעמא דב"ש 1. לא תהיה אשת המת החוצה מכלל דאיכא פנימית וזהו צרתה שמתייבמת, ולב"ה אתי להו"א דאין קידושין תופסים ביבמה ודחי דיליף מלאיש זר, ולמסקנא לרבות ארוסה שמתייבמת וב"ש ילפי מהחוצה. 2. אין איסור חל על איסור, ובנשא חי ואח"כ נשא מת הויא צרת ערוה שלא במקום מצוה ושריא.

פדף יד-טו

*האם עשו כדבריהם. *צרת בתו דר"ג. *עדות דרבי יהושע.

א. במחלוקת ב"ש וב"ה פליגי האם ב"ש עשו כדבריהם קודם בת קול או כיון דמחדדי טפי וכרבי יהושע דאין משגיחין בבת קול. והשמועות 1. איכא לא תתגודדו, ודחי דה"מ באותה עיר או באותו ב"ד אבל לא בשתי מקומות. 2. לא נמנעו מלישא נשים אלו מאלו אף דלב"ה הוו חיובי כרת, ודחי דלעולם עשו ובאלו הודיעו ופרשי, ועשו יחד כמו גבי טהרות וטומאות וקמ"ל אפילו שאין לזה קול כמו לצרה. 3. אף שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות ואחיות וגט ישן וספק אשת איש והמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ובכסף ובפרוטה לא נמנעו מלישא נשים אלו מאלו ש"מ דעשו, ודחי דאיירי בצרה עצמה, ולא נמנעו מהסתם אלא הודיעו ופרשי דנהגו חיבה וריעות. 4. ר"י

בן נורי רצה לתקן שיחלצו לצרת ערוה ורשב"ג אמר מה נעשה לראשונות ש"מ דעשו, ודחי לצרה עצמה שנישאה לשוק כיון שבכך תמאס על בעלה. 5. רבי טרפון אמר תאבני מתי תבא לידי צרת הבת ואשאנה וש"מ כב"ש, ודחי אשיאנה לשוק ושלא תחלוץ וכב"ה. 6. ר"ג ייבם את צרת בתו וכב"ש ש"מ דעשו, ודחי שבתו היה איילונית. 7. ר"ע עישר אתרוג פעמיים, ודחי שהסתפק מה דעת ב"ה. 8. שמאי פחת את המעזיבה עבור קטן, ודחי דהרואה יאמר שעשה לאפושי אור. 9. שוקת יהוא שב"ש הרחיבה דבעו שתפתח רובה, ודחי שהרואה יאמר שעשו לאפושי מיא. 10. למסקנא עשו ומייתי ראייה מהרבותא שר"א ברבי צדוק שהיה תלמיד ב"ש ועשה כל מעשיו כב"ה. 11. שאלו את רבי יהושע בצרת הבת והתיירא להשיב, ש"מ עשו. 12. בימי רבי דוסא בן הרכינס הותרה צרת הבת לאחין ש"מ עשו, והיה על פי יונתן אחיו שהיו לו שלש מאות תשובות בצרת הבת.

ב. המח' בברייתא לגבי ייבום צרת בתו של ר"ג 1. להו"א האם היתה איילונית או לא, ועשו ב"ש כדבריהם. 2. לכו"ע היתר איילונית, ופליגי האם הכיר בה. 3. בכנס ולבסוף גירש, ופליגי האם מיתה מפלת או נישואין הראשונים. 4. פליגי האם יש תנאי בביאה.

ג. רבי יהושע קאמר שצרת הבת היא מח' ב"ש וב"ה והתיירא לומר מהי ההלכה, והעיד על בני צרות שהיו כהנים גדולים. ושמעינן מיניה דרבי יהושע 1. ב"ש עשו כדבריהם. 2. אף דלרבי יהושע אין ממזר מחייבי כריתות אלא מחייבי מיתות ב"ד, מיהו לב"ה בנה פגום אף כשאינו ממזר. 3. בעו מיניה את"ל דבצרות פסקינן כב"ה ואסירי א"כ בני צרות דב"ה מה דינם לב"ש דקסברי שהיא יבמה לשוק. ונפ"מ לולד מחזיר גרושתו אליבא דב"ה, דאיכא ק"ו מאלמנה לכה"ג שבנה פגום אף דלא שוה בכל, ומאי דך התם היא עצמה מתחללת, והעיד דלא הוּו פגומין.

שאלות לחזרה ושינון

א. דרשת הפסוק אחרי אשר הוטמאה (2)	א. מדוע לא אמרין דכמו שאשת אח הותרה ה"נ ערוה (3)
ב. האיבעיא בצרת מחזיר גרושתו משנשאת, והראיות (2)	ב. מ"ט לא ילפינן מהיתר אשת אח לערוה במקום מצוה (3)
ג. סוגי הצרות ודינם (4)	ג. מחלוקת רבי ורבנן בדרשות הפסוקים וביבום (5)
ד. עיבור בקטנה (2)	ד. מהלך והשתלשלות הסוגיות ותחילת הפרק (8)
ה. דיני צרת ערוה (3)	ה. דף יג
א. העריות החמורות (6)	א. הוספת לוי על העריות ומ"ט רבי דחהו (3)
ב. מח' ב"ש וב"ה בצרת ערוה, ומ"ט דב"ש (2)	ב. הקושיות דמשנתנו איירי בפלוגתא (4)
א. המח' אי ב"ש עשו כדבריהן, והשמועות (12)	ג. על מה קאי האסורה לזה ואחותה כשהיא יבמתה (3)
ב. המח' בייבום צרת בתו של ר"ג (4)	א. דעת לוי בעריות במשנתנו (3)
ג. מאי שמעינן מעדותו של רבי יהושע בצרות (3)	ב. המח' באיסור החלוצה וביאור הברייתא (3)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות
עבודה זרה הוריות
 מחודדין בפ"ד
זבחים
מנחות
חולין
בכורות
 עם הקדמות ומושגים
ערכין-תמורה
כריתות-מעילה
נדה

יבמות
כתובות
נדרים
נזיר סוטה
גיטין
קידושין
 -עם תורתך שעשועי,
 סימני הדף, ותוספתא
בבא קמא
בבא מציעא
בבא בתרא א-ב
סנהדרין א-ב
 עם "יש סדר
 לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

ברכות
 עם מחודדין בפ"ד.
שבת
 מהדורה חדשה.
עירובין
פסחים
שקלים ר"ה
יומא
סוכה
ביצה תענית
מגילה-פורים
 עם מדרש,
 תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חרדים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתר
קיצור אלשין איכה
 בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~106~

המערכת

